

İTALYA'DA AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ TARTIŞMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Özlem SEFER¹

ÖZET

Avrupa şüpheciliği, Avrupa Birliği (AB) çalışmalarında özellikle Avro bölgesi krizi sonrasında sıkça vurgu yapılan kavramlardan biri olmuştur. İtalya, entegrasyon sürecinin başından beri Avrupa taraftarı olan başlıca ülkelerden biri olsa da bir süre sonra bu durum değişmeye başlamıştır. Aşırı sağ partilerin AB politikalarına karşı argümanları ekonomik kriz ve göç kriziyle birlikte yeniden şekillenmiş ve bu argümanlar toplumun AB hakkındaki algısını da etkilemiştir. Bu makalede, Avrupa şüpheciliği üzerine çeşitli sınıflandırmalar ve farklı bakış açıları İtalya örneğine odaklanarak incelenecektir. İtalya'daki Avrupa taraftarlığı ve Avrupa şüpheciliği, ulusal düzeyde ve AB düzeyinde Avrupa şüphecisi partilerin yükselişi ve topluma etkisi çerçevesinde tartışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Avrupa şüpheciliği, İtalya, Avrupa Birliği

AN EVALUATION ON THE DEBATES OF EUROSCEPTICISM IN ITALY

ABSTRACT

Euroscepticism has become one of the terms that is frequently emphasized in the European Union (EU) studies especially after the Eurozone crisis. Italy was one main of the pro-European countries since the beginning of the integration process but this situation has started to change after a while. The arguments of far-right parties that are against the EU policies are re-shaped with the economic crisis, migration crisis and these arguments affect the perception of the society about the EU. In this article, various categorizations and different perspectives on Euroscepticism will be considered by focusing on the case of Italy. Pro-Europeanism and Euroscepticism in Italy will be discussed within the framework of the rise of Eurosceptic parties in the national and the EU level and its effect on the society.

Keywords: Euroscepticism, Italy, European Union

¹ Dr., ozlem.sefer@bilkent.edu.tr

1. GİRİŞ

İtalya, AB'nin ilk temellerin atıldığı Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurucu altı üye ülkesinden biri olarak entegrasyon sürecine başından beri destek veren ülkelerden biri olmuştur. Avrupa şüpheci olarak bilinen üye ülkelerin aksine, Birlik'te Avrupa taraftarı (pro-Avrupacı) bir ülke olarak bilinen İtalya'nın, zaman içinde bu yaklaşımının değişmeye başlaması, bu konuyu anlamlı ve incelemeye değer kılmaktadır. Avrupa taraftarlığından Avrupa şüpheciliğine doğru yönelen bu bakış açısı, son dönemde aşırı sağ partilerin güç kazanmaya başlaması ve 2022 seçimlerinde aşırı sağ bir parti olan İtalya'nın Kardeşleri (Fratelli d'Italia) partisinden Avrupa şüpheci yaklaşımıyla bilinen Meloni'nin İtalya'nın yeni başbakanı olarak seçilmesi, İtalya'da Avrupa şüpheciliğinin güç kazandığı yönündeki argümanı güçlendirmektedir. 2018 seçimlerinde de, her ne kadar uzun ömürlü olmasa da, benzer görüşleri savunan Beş Yıldız Hareketi (Movimento 5 Stelle) ve daha önce Kuzey Ligi (Lega Nord) adını kullanan Lig Partisi'nin (Lega) koalisyonu, İtalya'nın AB'ye mesafesini anlamak açısından anlamlıdır. Her ne kadar İtalya'da, aşırı sağ partilerin güç kazandığı ve Avrupa şüpheciliğinin yükseldiği görülse de, bu şüpheciliğin partiler düzeyinde mi yoksa halk düzeyinde mi olduğu ve birbirlerinden ne ölçüde etkilendikleri de ele alınmalıdır. Özellikle Avro bölgesi krizi sonrasında bu krizden en çok etkilenen ülkelerden biri olan İtalya'nın AB'ye yaklaşımı olumsuz yönde şekillenmeye başlamıştır. Ekonomik krizden kısa bir zaman sonra bir diğer kriz dalgasıyla ortaya çıkan göç konusu da, göç karşıtı politikaları benimseyen ve bu yönde argümanlar öne süren Avrupa şüpheci partilerin güçlerini artırmıştır. Bu durum, ülkede Avrupa şüpheciliğinin, politik anlamda siyasi partilerin AB'ye yaklaşımı ve İtalya halkının AB'ye yaklaşımı arasında herhangi bir farklılık yaratıp yaratmadığını da düşündürmektedir. Avrupa şüpheciliğinin partilerde mi yoksa halkta mı yükselişe geçtiği sorusu bu noktada bir kez daha anlam kazanmaktadır. Ülkede, Avrupa şüpheci partilerin güç kazanması ve AB'yle ilgili düşüncelerin ülkede dalgalı bir biçime sahip olması, halkın söz konusu durumdan ne şekilde etkilendiği sorusunu gündeme getirmektedir. Çalışmada, Avrupa şüpheciliği, farklı yaklaşımlar ekseninde tartışılacak, seçilen kamuoyu araştırmaları çerçevesinde İtalya'da halkın ve Avrupa şüpheci partilerin AB'ye yaklaşımı ele alınacak, Avrupa taraftarlığından Avrupa şüpheciliğine uzanan yol ve bu yoldan yeniden Avrupa taraftarlığına bir dönüş olup olmayacağı da partilerin ve halkın yaklaşımı göz önüne alınarak incelenecektir.

2. AVRUPA TARAFTARLIĞINDAN AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİNE Mİ?

İtalya'da özellikle son yıllarda yükselişe geçen aşırı sağ, yalnızca ulusal siyaseti değil kuşkusuz AB siyasetini de yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Her ne kadar özellikle bütün AB ülkelerini yakından ilgilendiren ve en çok etkilediği ülkelerden biri İtalya olan Avro bölgesi krizi olarak bilinen ekonomik krizle birlikte söz konusu şüphecilikte artış görülse de, bu durumun ilk adımlarının AB'nin

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1209102

BANÜSAD, 2023; 6(1), 65-76

derinleşme aşamalarında, 1990'lı yıllarda atıldığını söylemek mümkündür. Ekonomik ve Parasal Birlik'in ilk temellerinin atıldığı 1992 tarihli Maastricht Antlaşması sonrası AB'ye desteğin azalmaya başladığı görülmektedir. (Brunazzo ve Mascitelli, 2020: 22). Kuzey Ligi partisi, 1990'ların sonuna kadar Avrupa taraftarı duruşuyla bilinen bir partiyken, 1998'de İtalya'nın Avrupa Para Birliği'ne kabul edilmesiyle birlikte tam tersi bir şekilde Avrupa şüpheciliğine yönelmiştir. (Bartlett, Birdwell ve McDonnell, 2012). 2001 yılında kurulan Silvio Berlusconi'nin ikinci hükümeti zamanında da Avrupa entegrasyonuna destek veren elitler, siyasi partiler ve halkın AB'ye karşı bu olumlu tutumundan uzaklaşmaya başladığı görülmektedir (Demeter ve Goyanes, 2021: 412). 2018 yılı, İtalya Parlamentosu'nda ilk defa olarak Avrupa şüpheciliğinin daha önceki yıllara göre belirginleştiği bir yıl olması ve İtalyan parti sistemindeki Avrupa taraftarlığı dengesinin bozulması bakımından önemlidir (Pirro, Taggart ve Van Kessel, 2018: 383). Son yıllarda, Kuzey Ligi, ortak para birimine ve AB kurumları tarafından empoze edildiğini düşündüğü ekonomik kemer sıkma politikalarına karşı olduğunun altını çizmektedir. (Morini, 2018: 4). Kuzey Ligi partisi, adından da anlaşılacağı gibi, İtalya'nın kuzey ve güney bölgeleri arasındaki ayrımı vurgulayan bölgeselci bir partiyken, Salvini döneminde ulus, İtalya'nın bir bütün olarak birliği ve Avrupa şüpheciliği vurgusuna yönelen bir parti olmuş ve ülkenin kuzey bölgesi-güney bölgesi ayrımını vurgulayan Kuzey Ligi partisi yerine Lig partisi adını almıştır. Bundan dolayı, partinin adı, çalışmanın kimi kısımlarında Kuzey Ligi, kimi kısımlarda Lig partisi olarak geçmektedir. Lig partisi, İtalya'nın Kardeşleri partisi (Fratelli d'Italia) ve Haydi İtalya (Forza Italia) partisinin koalisyonu, 2022 seçimlerinde aşırı sağ partilerin İtalya'daki başarısının en belirgin göstergelerinden olmuştur. Aynı zamanda, Avrupa Parlamentosu'nun 2019 seçimleri sonrasında da Avrupa şüphecisi görüşün güç kazandığı ve yeni bir grup olarak Kimlik ve Demokrasi grubunun (Identity and Democracy Group) Parlamento'da yer aldığı görülmektedir. Kendisini Avrupa şüphecisi olarak tanımlayan bu grubun üyelerinin de ulusal siyasette de aşırı sağ partilerden geldikleri ve İtalya'dan önemli sayıda temsilcisi olduğu görülmektedir. Bu grupta yer alan altmış beş siyasetçiden yirmi beşi İtalya'nın Lig partisinin üyeleridir (European Parliament, t.y.). Avrupa Parlamentosu seçimleri, 1979 yılından beri doğrudan seçim yöntemiyle yapıldığı ve Birlik vatandaşları oylarını siyasi görüşleri çerçevesinde kullandıkları için, Avrupa Parlamentosu'nda Kimlik ve Demokrasi grubunun kurulması, ulusal düzeyde de hem halkın hem de partilerin Avrupa şüpheciliğine yönelmeleri anlamında bir eğilim olup olmadığı yönündeki tartışmalardan bağımsız görünmemektedir. Kimlik ve Demokrasi Grubu'nun başkanı olan Marco Zanni, bir Avrupa süper-devletine karşı olduklarını, Avrupa halklarının egemenliği ve kimliğine destek verdiklerini vurgulamaktadır. (Identity and Democracy Group, t.y.). Özellikle egemenlik konusu AB'de neredeyse her derinleşme adımı esnasında özellikle Avrupa şüphecisi partiler tarafından öne çıkarılmakta ve bu adımların AB üye devletlerinin egemenliğini tehdit ettiği vurgulanmaktadır. Kimlik konusunda ise kuşkusuz AB düzeyinde oluşturulmaya çalışılan,

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1209102

BANÜSAD, 2023; 6(1), 65-76

kapsayıcı bir kimlikten söz edilmemektedir. Aksine, göç karşıtı politikaların benimsenmesi ve Avrupa'nın dini ve kültürel kökleriyle kimlik arasında bağlantı kurulması söz konusu olduğundan, AB'nin hedeflediği kapsayıcı, çokkültürlülük odaklı bir kimlik anlayıştan oldukça uzak bir yaklaşımdan söz edilmektedir. Aşırı sağ partilerin argümanları ve Avrupa şüphecisi duruşları, Birlik vatandaşlarının Birlik'e yaklaşımları açısından da etkilidir. Özellikle son yıllarda, günümüz AB siyasetinde popülizm ve Avrupa şüpheciliği kavramları birlikte anılmaktadır (Conti, Di Mauro ve Memoli, 2022: 25). Popülistler de Avrupa entegrasyonunu, olumsuz sosyoekonomik sonuçlar doğuran, ulusal egemenliği ve kültürel homojenliği tehdit eden bir proje olarak görmekte, eleştirmektedir. (Pirro, Taggart ve Van Kessel, 2018: 381). Lig Partisi de, popülist yaklaşımını kültür vurgusuyla beslemekte olan bir parti olarak siyasette yer almaktadır (Yıldırım, 2021: 101). İtalya'da, güç kazanan siyasi partilerin Avrupa şüpheciliğini destekleyen argümanlarının ülkede destek bularak, başarı sağladığı görülmektedir.

İtalya, uzun yıllar boyunca Avrupa taraftarı olarak bilinen bir ülke olduğundan, son dönemde gerek ulusal siyasette aşırı sağ partilerin güç kazanması ve İtalya'nın Kardeşleri partisinden Meloni'nin başbakan olması gerek Avrupa Parlamentosu'nda Lig Partisi'nin Avrupa şüphecisi gruptaki (Kimlik ve Demokrasi Grubu) baskınlığı, ülkede, AB'ye yaklaşım anlamındaki değişimi incelemeye değer kılmaktadır. Özellikle İtalya gibi, Birlik'in ilk entegrasyon adımlarından itibaren AB'ye olumlu yaklaşan bir ülkenin zaman içinde bu duruşundan uzaklaşması da durumu Birlik açısından önemli hale getirmektedir. Avro bölgesi krizi ve göç krizi kuşkusuz Avrupa şüphecisi görüşe sahip politikacıların argümanlarını güçlendirmesi açısından elverişli bir temel oluşturmuştur. Kriz vurgusu yapmak, aslında İtalya'nın Kardeşleri partisine de hem seçimde görünürlük kazanması hem de siyasi etkilerini artırması bakımından bir fırsat penceresi açmıştır. (Dona, 2022: 789). Özellikle 2017 sonrasında, İtalya'nın Kardeşleri partisinin aşırı sağ partilerin temel argümanlarını kullanmaya başladığı ve İtalya'daki siyasi istikrarsızlığı, ekonomik krizi ve göç krizini AB karşıtı cümlelerle ele almaya başladığı görülmektedir. (Dona, 2022: 788). Lucarelli (2015: 55) ekonomik kriz döneminde AB'nin yetersiz kalmasının, çabuk ve etkili çözümler üretmemesinin Birlik'in güvenilirliğini sarstığını iddia etmektedir. Benzer şekilde Pasquinucci de (2022: 48), ekonomik krizin AB'yi savunmayı zor kılarken, eleştirmeyi daha da kolaylaştırdığının altını çizmektedir. Avro bölgesi krizi ve göç krizi kuşkusuz İtalya'yı pek çok üye ülkeden daha fazla etkilemiş krizlerdir. Avro bölgesi krizini en sıkıntılı yaşayan ülkelerden olmasının yanında, göç krizinde ülkeye yapılan yüksek sayıdaki iltica başvurusundan, AB'nin yetersiz kalan politikalarıyla bağlantılı olarak ve coğrafi konumu sebebiyle en çok etkilenen ülkelerden biri olmuştur. AB'nin her iki krizde de ulus-üstü mekanizmalarının yetersiz kalması, AB'ye olan güveni sarsarken, ulusal siyasette Avrupa şüphecisi partilerin argümanlarını ve güçlerini de artırmıştır. Ülkede, aşırı sağ partilerin, Avrupa karşıtı veya Avrupa şüphecisi argümanlarını özellikle kriz anlarında çok daha etkili biçimde kullanabilmeleri, ülkenin Avrupa taraftarı duruşunu da etkilemiş görünmektedir. Son

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1209102

BANÜSAD, 2023; 6(1), 65-76

seçimlerde, İtalya'nın Kardeşleri Partisi'nden Meloni'nin başbakan olarak seçilmesi, aşırı sağ partilerin güç kazanması, hem ülkenin politik kültürünün etkisini hem de Avrupa şüpheciliği tartışmalarını yeniden gündeme getirmiştir. Her ne kadar İtalya siyasetinde Avrupa şüpheciliği Avrupa taraftarlığının önüne geçmiş görünse de, toplumun algısı ve aşırı sağ partilerin halka etkisi anlamında daha belirsiz bir durum söz konusudur. Avrupa şüpheciliğinin partilerin yanı sıra halkta ne ölçüde var olduğunu, bu durumun topluma nasıl etki ettiğini anlamak için ise kamuoyu araştırmalarına bakmak anlamlı olacaktır.

Eurobarometer anket sonuçlarına bakıldığında, İtalya'da AB'ye güven eğiliminde olanlar 2018 senesinde %36 (Standard Eurobarometer 89, 2018), 2019 senesinde %38 (Standard Eurobarometer 92, 2019), 2020 senesinde %28 (Standard Eurobarometer 93, 2020), 2021-2022 senesinde (Standard Eurobarometer 96, 2021-2022) ise %45'tir. 2018 senesinde kendini Birlik vatandaşı olarak hissedenlerin oranı %56'yken (Standard Eurobarometer 89, 2018), bu oranın 2021-2022 senesinin anketinde %60'a çıktığı görülmektedir (Standard Eurobarometer 96, 2021-2022). Birlik vatandaşı olarak hissetmek, AB'ye aidiyet hissiyle paralel düşünüldüğünde, söz konusu yüzdelerin, Avrupa şüphecisi olarak tanımlanacak bir toplumdaki söz edilemeyecek düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Ancak AB'ye güvenin yukarıda söz edilen seviyelerde olması, esasında halkta bir Avrupa şüpheciliğinin var olup olmadığı sorusunu sormayı da anlamlı hale getirmektedir. Bununla birlikte, ulusal hükümete güven oranı da ele alınmalıdır. 2020 Eurobarometer anket sonuçlarında 'ülkelerinin durumunu tamamen kötü' gören İtalyanların oranı %84 olup, ülke, bu yüzdeyle bu sorunun sorulduğu ülkeler içinde en yüksek yüzdeyle birinci sırada yer almıştır (Standard Eurobarometer 93, 2020). Aynı ankette, ulusal hükümete güvenmeme eğiliminde olanların oranının %66, AB'ye güvenmeme eğiliminde olanların oranının ise %61 olduğu görülmüştür (Standard Eurobarometer 93, 2020). Burada, AB'ye güvensizlikle, hükümete güvensizlik arasında çok belirgin bir fark olmadığı görülmektedir.

Hoffmann ve De Vries (2018), 2018 yılında, İtalya'da AB üyeliğinin devamı yönündeki desteğin düşük olmasına rağmen, daha ileri bir Avrupa entegrasyonuna olan desteğin düşme eğilimi gösterse de yüksek olduğunun altını çizmektedir. Bu noktada ilk akla gelen kuşkusuz halkın yaklaşımında bir ikilem, bir çelişki olduğudur. Ancak, Hoffmann ve De Vries (2018), bunun bir çelişki olarak değil aksine İtalyanların günümüzdeki AB'nin işleyişinden memnun olmadıkları ancak AB'ye bütünüyle de sırtlarını dönmedikleri şeklinde yorumlanması gerektiğini düşünmektedir. Ülkenin AB'yle yoluna devam etmesini ve üyeliğin devamını isteyen İtalyanların oranı 2022 senesinde %66 iken, yalnızca %34'ü ülkenin AB'den çıkması gerektiğini düşünmektedir. (BertelsmannStiftung, t.y.). Benzer bir şekilde, De Vries (2020), ulusal sistemle karşılaştırıldığında, İtalyanların AB'ye daha pozitif bir yaklaşımının olduğunu ve halktaki Avrupa şüpheciliğinin görüldüğü kadar basit yorumlanamayacağını belirtmektedir. Yukarıda ele alınan kamuoyu araştırmaları da AB'ye yaklaşımda belirgin bir karşıtlık ve

olumsuzluk olmadığını ve ulusal politika ve kurumlara güven anlamında da vatandaşların pozitif bir yaklaşımının olmadığını göstermektedir. Oysa Avrupa şüpheciliğinde ulus-devletin önceliği ve AB kurumlarına karşı karar-alma güçlerine sahip çıkma düşüncesi baskın gelmektedir (Conti, Di Mauro ve Memoli, 2022: 28) Ancak, ele alınan verilerden yola çıkılacak olursa, böyle bir genelleme yapmak mümkün görünmemekte, aksine AB'ye olan güvenle ulusal düzeyde hükümete güven arasında belirgin bir farktan söz edilememektedir. Toplumda, AB'yi bütünüyle yok sayan, ciddi seviyede bir Avrupa şüpheciliğinin var olmadığından söz etmek mümkün olsa da, De Vries (2020) bunu siyah ve beyaz gibi net bir biçimde ayırmanın da mümkün olmadığını altını çizmektedir. Ekonomik ve siyasi krizlerin, halkın AB'ye yaklaşımını dalgalandırdığı görülse de, özellikle aşırı sağ partilerin, kriz anlarını kendi argümanlarını güçlendirmek adına etkili bir biçimde kullandığı görülmektedir. Her olumsuz durum ya da krizde 'Brüksel'i hedef göstermek aslında başarısız ya da sorunlu adımların ulusal siyasetten bağımsız olduğuna işaret ederek halkın AB algısının olumsuz yönde etkilenmesine zemin hazırlamaktadır. Aynı zamanda ulusal siyasetteki sorunların AB'den kaynaklandığını göstererek, Birlik politikalarına, entegrasyon sürecine ve hatta genel anlamda AB'ye karşı da önyargı oluşturmaktadır. Taggart ve Szczerbiak (2002: 24), siyasi partilerin Avrupa entegrasyon sürecinde 'bekçi' görevinde olduklarını belirtmektedir. Vatandaşların, Avrupa taraftarı ya da Avrupa şüphecisi bir görüşe sahip olmalarında kuşkusuz ulusal siyasette de AB siyasetinde de kullanılan argümanların etkisi vardır. Birlik vatandaşları, diğer AB üye ülkelerinde olduğu gibi İtalya'da da AB'yi değerlendirirken, AB'nin ülkelere ve kendilerine sağladıkları faydaya odaklanmaktadır. Bu anlamda düşünüldüğünde Avrupa şüphecisi bir yaklaşıma doğru yol almakta olan İtalya'nın, yeniden Avrupa taraftarı bir ülke olma yolunda ilerlemesi AB'nin izleyeceği politikalara, Birlik vatandaşlarının algısında yaratacağı olumlu tabloya bağlı olarak mümkün olabilecektir.

Avrupa şüpheciliği, literatürde farklı biçimlerde ve birbirinden farklı sınıflandırmalarla ele alınmaktadır. Bu sebeple, tek bir Avrupa şüpheciliğinden söz etmek yerine, bu sınıflandırmalar çerçevesinde, İtalya'nın birbirinden farklı Avrupa şüphecisi tanımları arasında hangi kategoride yer aldığını tartışmak anlamlı olacaktır.

3. AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ KAVRAMINA FARKLI YAKLAŞIMLAR

Taggart ve Szczerbiak (2002: 27), Avrupa şüpheciliğini yumuşak ve katı Avrupa şüpheciliği olarak iki farklı başlık altında ele almaktadır. Katı Avrupa şüpheciliği, Avrupa'da ekonomik ve politik entegrasyona tamamen karşı olup, ülkenin AB'de kalmasına olumlu bakmamaktadır. AB'den çıkma hakkı bağlamında düşünüldüğünde, katı Avrupa şüpheciliğinin AB'den çıkma yönündeki eğilime sahip olan ülkelere ve bu eğilimdeki partilerin argümanlarında yer aldığı söylenebilir. Katı Avrupa şüphecisi partilerin ve bu yaklaşımı benimsemiş halkın var olduğu ülkelere, Avrupa taraftarlığına doğru giden

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1209102

BANÜSAD, 2023; 6(1), 65-76

yol kuşkusuz çok daha uzun olacaktır. Yumuşak Avrupa şüpheciliği ise kimi politika değişiklikleriyle birlikte Avrupa entegrasyon sürecinin mevcut haliyle de desteklenebileceğine işaret eden bir kavramdır. (Taggart ve Szczerbiak, 2002: 28). Ancak yumuşak Avrupa şüphecisi ülkelerin ve yaklaşımları bu yönde olan siyasi partilerin iki kavramın tam ortasında durduğu varsayımıyla, iki tarafa doğru da yol alma olasılığı, hem ulusal politikaların hem de AB politikalarının etkisiyle birlikte eşit sayılabilir. Taggart ve Szczerbiak'ın bu sınıflandırması, AB literatüründe önemli olan ve pek çok yazar tarafından atıf yapılan bir sınıflandırma olsa da, bu sınıflandırmanın karşısında yer alan eleştirel yaklaşımlar da mevcuttur. Bu yaklaşımlardan bir tanesi Kopecky ve Mudde'un yaklaşımıdır. Kopecky ve Mudde (2002: 300), yumuşak ve katı olarak iki ayrı kavram olarak ele alınan Avrupa şüpheciliğinin bağlantılı olduğu ve ayrıştığı noktaları belirsiz bulmakta, bu ayrıma neden ihtiyaç duyulduğu konusunun açıklanmaya değer olduğunu düşünmekte ve aynı zamanda AB'nin herhangi bir politikasına karşı olmak ya da onaylamamak şeklinde geniş bir biçimde açıklanan yumuşak Avrupa şüpheciliğini de eleştirmektedir. Bunun yanı sıra, Avrupa şüpheciliğini ve Avrupa taraftarlığını, partiler ve ideolojilere yüklemenin doğru olmadığını düşünmektedirler. (Kopecky ve Mudde, 2002: 300). Bu sebeple, Kopecky ve Mudde, Avrupa şüpheciliğini tanımlamak adına Taggart ve Szczerbiak'tan farklı bir sınıflandırma önermektedir. Easton'dan ödünç aldıkları iki farklı destek kavramını kullandıkları görülmektedir. (Vasilopoulou, 2017: 23). Yaygın destek (diffuse support) ve spesifik destek (specific support) adı altında AB'ye iki tür destek çeşidi olduğunu, yaygın desteğin Avrupa entegrasyonundaki genel fikirlere verilen destek, spesifik desteğin ise Avrupa entegrasyonundaki genel uygulamaya verilen destek olduğunu belirtmektedirler. (Kopecky ve Mudde, 2002: 300). İlk destek çeşidi, entegrasyon sürecine fikir düzeyinde verilen desteğe karşılık gelirken, diğeri, uygulama düzeyindeki destektir. Bu iki kavramla birlikte, partilerin AB'ye ve Avrupa entegrasyon sürecine yaklaşımları da belirlenmekte ve dört farklı kavram ele alınmaktadır: Avrupa hayranları, Avrupa şüphecileri, Avrupa'yı reddedenler ve Avrupa pragmatistleri. Kopecky ve Mudde'un, Avrupa şüphecisi tanımı, Avrupa entegrasyonunun fikirlerine destek veren ancak bu fikirlerin günümüzdeki ya da gelecekteki yansımalarından endişe duyan ve daha karamsar olan bir yaklaşımı temsil etmektedir. (Kopecky ve Mudde, 2002: 302). Bu tanım göz önüne alındığında, bire bir olmasa da Taggart ve Szczerbiak'ın yumuşak Avrupa şüpheciliği kavramına yakın bir tanımdan söz edilmektedir. Kopecky ve Mudde (2002: 302) bütünüyle AB entegrasyon sürecine karşı olan yaklaşımı ise Avrupa'yı reddedenler başlığı altında ele almıştır. Bu başlık da, Taggart ve Szczerbiak'ın katı Avrupa şüpheciliğini anımsatmaktadır. Kopecky ve Mudde'un dört başlık altında ele aldığı ve partilerin yaklaşımlarını yansıtan başlıklardan bir tanesi de yukarıda söz edildiği gibi Avrupa pragmatistleridir. AB içindeki herhangi bir politika, karar ya da uygulamaya Birlik vatandaşlarının pragmatik bir bakış açısıyla yaklaşması, üye ülkeler, Birlik ve Birlik vatandaşları arasında kurulması istenen 'derinleşme' yönünden ve AB'nin entegrasyon sürecinde öngörülen 'AB'nin geleceği'

senaryosu açısından hedefin uzağındadır. Avrupa pragmatistleri kavramında da Kopecky ve Mudde (2002: 303), tanımı şu şekilde yapmıştır: Avrupa entegrasyon sürecinin genel fikirlerini aslında desteklemeyen ve pragmatik sebeplerle, ülkeleri için iyi olacağını düşündükleri konularda AB'yi olumlu değerlendiren gruplar, partilerdir. Vasilopoulou (2009: 5-6), bu tartışmalar arasında en güncel yaklaşımlardan biri olmasından dolayı hem Taggart ve Szczerbiak, hem de Kopecky ve Mudde'a referanslar vermiş, onları eleştirmiş ve farklı bir sınıflandırma önermiştir. Her iki yaklaşımda da kimi eksiklikler olduğunun altını çizerek, üç boyutlu bir sınıflandırma yoluna gitmiş ve parti-temelli Avrupa şüpheciliğini açıklamıştır. AB üye ülkelerinde, partilerde üç tip Avrupa şüpheciliğinden söz edilebileceğinin altını çizmektedir. Bu partileri 'reddeden Avrupa şüpheciliği', 'koşullu Avrupa şüpheciliği' ve 'uzlaşan Avrupa şüpheciliği' başlıkları altında sınıflandırmıştır. (Vasilopoulou, 2009: 7). Avrupa entegrasyonuna bütünüyle karşı olan ve AB'den çıkma konusunu destekleyen, göçle ilgili sorunların ve ulusal ekonomik sorunların AB'den kaynaklandığının altını çizen partiler 'reddeden Avrupa şüpheciliği'ni tanımlamaktadır. (Vasilopoulou, 2009: 7-9). Koşullu Avrupa şüpheciliğinde, prensipte, AB'yle ilişkilerin ülkeleri için bir noktaya kadar faydalı olduğunu düşünen ancak ülkelerinin ulusal çıkarları ve egemenlik konusuyla ilgili olarak bütünüyle bir AB desteğine sıcak bakmayan partilerden, 'uzlaşmacı Avrupa şüpheciliği'nde ise prensip olarak AB'yle iş birliğine açık partilerden söz edilmektedir (Vasilopoulou, 2009: 7). Vasilopoulou (2009: 10), koşullu Avrupa şüpheciliği için İtalya'nın Kuzey Ligi partisini örnek göstermektedir. Bu yaklaşımdan yola çıkarak düşünüldüğünde ve söz konusu partinin geçen yıllar içinde güç kazandığı göz önüne alındığında, İtalya'da daha ılımlı bir Avrupa şüpheciliğinden söz edildiğini söylemek mümkün görünmektedir. Koşullu Avrupa şüpheciliğinde, prensip olarak Avrupa entegrasyonu desteklenmekte ancak uygulama düzeyinde ve gelecekte daha yakın iş birliği isteği çerçevesinde düşünüldüğünde ise bu düşünceye karşı bir yaklaşım görülmektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde incelenen veriler göz önüne alındığında, Taggart ve Szczerbiak'ın tanımından yola çıkılacak olursa, İtalya'da katı Avrupa şüpheciliğinin varlığından söz etmek doğru olmayacaktır. Daha önce de söz edildiği gibi, AB'ye bütünüyle bir karşıtlık ya da ülkenin AB'den çıkmasını öngören bir yaklaşım söz konusu değildir. Yumuşak Avrupa şüpheciliği tanımı göz önüne alındığında, bu kavrama daha yakın olan bir ülke olarak düşünülebilecek olan İtalya'da bu durumun özellikle aşırı sağ tarafından seçim kampanyalarında kullanılması ve beslenmesi Avrupa taraftarlığına dönüşü de olumsuz yönde etkilemektedir. Kopecky ve Mudde'un sınıflandırması düşünüldüğünde ise, Avro bölgesi ve göç krizi sonrası Avrupa şüphecisi bir yaklaşım, ülkede daha baskın görünmektedir. Bu çerçevede ele alındığında, Avrupa pragmatistlerinin bakış açısı, her ne kadar AB açısından hedeflenen ideal bir duruma işaret etmese de, Avrupa taraftarlığının var olduğu bir duruma geri dönmek anlamında

bir adım olarak görülebilir. Avrupa entegrasyon süreci açısından, Avrupa şüphencilikinden daha olumlu ve iyimser bir bakışa işaret eden Avrupa pragmatistleri kategorisi, Avrupa taraftarlığına geçiş için bir yol olarak düşünülebilir. Bu kavram özellikle siyasi partiler tarafından ele alınmaya son derece uygundur. Toplumun, Avrupa entegrasyon sürecinin faydaları hakkında bilgilendirilmesi, Avrupa taraftarı partilerin AB üyeliğinin ve entegrasyon sürecinin olumlu taraflarını öne çıkarması gibi adımlar, ülkede yeniden AB'ye bakışın olumlu anlamda değişmesine yardımcı nitelikte olacaktır. Ancak, Di Mauro'nun (2014: 145) sözünü ettiği gibi, bireyler, AB entegrasyon sürecini olası kazançlar ve sosyo-ekonomik duruma etkisi bağlamında değerlendirmektedir. Özellikle son yıllarda ekonomik anlamda yaşanan sıkıntılar da AB yanlısı argümanları kolay çürütülebilir hale getirmektedir. Özellikle ulusal siyaset düzeyinde siyasi partilerin ekonomik sorunları, göçle ilgili konuları AB'yle ilişkilendirerek öne çıkarması etkili ve belirleyici olmaktadır. Ancak halkın AB'ye yaklaşımının bütünüyle bir karşıtlık seviyesinde olmaması, Avrupa taraftarlığına dönüş olasılığı anlamında önemlidir. Vasilopoulou'nun yaklaşımından yola çıkarak ise, son dönemdeki gelişmeler ışığında İtalya'da koşullu bir Avrupa şüphencilikinden söz etmek mümkün görünmektedir. Ancak kuşkusuz partilerin gerek ulusal düzeyde gerek AB düzeyinde gelişen olumlu ve olumsuz olaylar çerçevesinde duruşlarında da değişimlerin meydana gelebileceği ve farklı yaklaşımlar çerçevesinde ele alınan Avrupa şüphencilikinin çeşitli tanımları arasında geçişler olabileceği gerçeği göz ardı edilmemelidir.

4. SONUÇ

Avrupa şüphencilik, AB literatüründe özellikle son dönemde gerek halk gerek partiler temelinde düşünüldüğünde sıkça ele alınan ve geliştirilmekte olan bir kavramdır. Çalışmada, bu kavramın farklı kullanımları, farklı bakış açıları çerçevesinde ele alınmıştır. İtalya, Avrupa entegrasyonuna en çok destek veren ülkelerden biri olarak çıktığı yolda, özellikle ekonomik kriz ve göç krizi sonrasında, AB'ye karşı tutum anlamında farklılık gösteren önemli bir örnektir. Avrupa Parlamentosu'nda da aşırı sağ partilerin oluşturduğu Kimlik ve Demokrasi grubu, ulusal siyasetteki Avrupa şüphencisi duruşlarını AB siyasetinde de gösteren siyasi parti temsilcilerinden oluşmaktadır. Partiler düzeyindeki Avrupa şüphencilik ve bu çerçevede kullandıkları argümanlar, kuşkusuz İtalya'da halkın AB'ye yaklaşımını ve entegrasyon sürecine verilen desteği etkilemektedir. Ancak Taggart ve Szczerbiak'ın 'katı Avrupa şüphencilik', Kopecky ve Mudde'un 'Avrupa'yı reddedenler' ve Vasilopoulou'nun 'reddeden Avrupa-şüphencilik' görüşlerinin temelinde yer alan, AB'ye ve entegrasyon sürecine bütünüyle karşı olan bir yola girmeden, Avrupa şüphencilikinden Avrupa taraftarlığına yeniden dönüş mümkün olabilecektir. 'Yumuşak Avrupa şüphencilik', 'Avrupa şüphencileri' ve 'koşullu Avrupa şüphencilik' kavramlarında bütünüyle Avrupa entegrasyonunun reddedilmediği, AB sürecine ve politikalarına tamamen karşı bir düşüncenin hakim olmadığı düşünüldüğünde, AB politikalarında yapılacak iyileştirmelerle,

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1209102

BANÜSAD, 2023; 6(1), 65-76

vatandaşların da Birlik politikaları konusunda bilgilendirilmesi ve karar-alma süreçlerine katılımlarıyla kuşkusuz ülkede AB'ye daha olumlu bir yaklaşımdan söz edilebilecektir. İtalya'da halkın AB'ye bütünüyle karşı olmadığı, ülkelerinin AB'den çıkması yönünde bir isteklerinin olmadığı, ele alınan verilerde de görülmektedir. Avrupa entegrasyon sürecinin ilk aşamalarından beri Avrupa taraftarı bir ülke olarak bilinen İtalya'nın, zaman içinde yaşanan ekonomik kriz, göç sorunu gibi konulardan belirgin bir biçimde etkilenmiş olması gerek Avrupa şüphecisi partilerin argümanlarının güçlenmesinin gerek halkın AB'ye soru işaretleriyle yaklaşmasının sebeplerinden olmuştur. Bu anlamda, gelecekte İtalya'da yeniden Avrupa taraftarlığına yönelik bir eğilimin görülebilmesi, AB politikalarının işlevselliği ve ulus-üstü düzeyde yapılacak olan yenilik ve düzenlemelerle de doğrudan bağlantılıdır. Bu yenilik ve düzenlemeler, hem partilerin AB'yi argümanlarında kullanma biçiminde hem de halkın AB'ye yaklaşımı üzerinde belirleyici olacaktır.

KAYNAKÇA

Bartlett, J., Birdwell, J. ve McDonnell, D. (2012) "Populism in Europe: Lega Nord", Demos, https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/26214/Lega_Nord_-_web2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (14.11.2022).

BertelsmannStiftung. (t.y.) "Eupinions trends", <https://eupinions.eu/de/trends>, (01.11.2022).

Brunazzo, M. ve Mascitelli, B. (2020) "At the origin of Italian Euroscepticism", Australian and New Zealand Journal of European Studies, 12(2): 18-31.

Conti, N., Di Mauro, D. ve Memoli, V. (2022) "Euroscepticism and populism in Italy among party elites and the public", Italian Journal of Electoral Studies, 85(1): 25-43.

De Vries, C. (2020) "Italians want more Europe, not less", LSE Blog, <https://blogs.lse.ac.uk/brexit/2020/06/16/italians-want-more-europe-not-less/>, (16.11.2022).

De Vries, C. ve Hoffmann, I. (2018) "Dissatisfied and Disenchanted: How Italians View European and National Politics?" Eupinions brief, <https://eupinions.eu/de/text/dissatisfied-and-disenchanted>, (16.11.2022).

Demeter, M. ve Goyanes, M. (2021) "Antecedents of leaving the European Union: The role of nostalgia and attitudes towards diversity in Spain, Italy and Greece", Mediterranean Politics, 26(4): 407-429.

Di Mauro, D. (2014) "Is the Honeymoon Over? Explaining Italian Mass Support and Opposition towards Europe", Perspectives on European Politics and Society, 15(2): 143-164.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1209102

BANÜSAD, 2023; 6(1), 65-76

Dona, A. (2022) “The rise of the Radical Right in Italy: the case of Fratelli d’Italia”, *Journal of Modern Italian Studies*, 27(5): 775-794.

European Parliament (t.y.)
<https://www.europarl.europa.eu/meps/en/search/advanced?euPoliticalGroupBodyRefNum=5588>
(12.11.2022).

Identity and Democracy (t.y.) <https://www.idgroup.eu>, (14.11.2022).

Kopecky, P. ve Mudde, C. (2002) “The Two Sides of Euroscepticism: Party Positions on European Integration in East Central Europe”, *European Union Politics*, 3(3): 297-326.

Lucarelli, S. (2015) “Italy and the EU: From True Love to Disenchantment?”, *Journal of Common Market Studies*, 53(1): 40-60.

Morini, M. (2018) “From national and Lega Nord: Two stories of the same Euroscepticism”, *European Politics and Society*, 19(1): 1-19.

Pasquinnucci, D. (2022) “From narrative to counter-narrative: The European constraint and the rise of Italian populist Euroscepticism”, *Journal of Contemporary European Studies*, 30(1): 29-51.

Pirro, A., Taggart, P. ve Van Kessel, S. (2018) “The populist politics of Euroscepticism in times of crisis: Comparative conclusions”, *Politics*, 38(3): 378-390.

European Commission (Spring 2018) “Standard Eurobarometer 89. Public Opinion in the European Union, First Results.”
<https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=66384>,
(16.11.2022).

European Commission (Autumn 2019) “Standard Eurobarometer 92. Public Opinion in the European Union, First Results.”
<https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=71659>,
(16.11.2022).

European Commission (Summer 2020) “Standard Eurobarometer 93. Public Opinion in the European Union.”
<https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=73627>,
(16.11.2022).

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1209102

BANÜSAD, 2023; 6(1), 65-76

European Commission (Winter 2021-2022) “Standard Eurobarometer 96.. Public Opinion in the European Union, First Results.” <https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=81214>, (16.11.2022).

Taggart, P. ve Szczerbiak, A. (2002) “Europeanisation, euroscepticism and party systems: party-based euroscepticism in the candidate states of Central and Eastern Europe”, *Perspectives on European Politics and Society*. 3(1): 23-41.

Vasilopoulou, S. (2009) “Varieties of Euroscepticism: The Case of the European Extreme Right”, *Journal of Contemporary European Research*, 5(1): 3-23.

Vasilopoulou, S. (2017) “Theory, Concepts and Research Design in the Study of Euroscepticism”. Leruth, B., Startin, N. ve Usherwood, S.(Eds.) *The Routledge Handbook of Euroscepticism*. (ss. 22-35). London, Routledge.

Yıldırım, Y. (2021) “İtalya’nın Bitmeyen Siyasal Krizlerinde M5S, Lega ve PD Dönemi”, *SİYASAL: Journal of Political Sciences*, 30(1): 89–108.